

Asia: VN/15881/2025

## **Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (SOVA) potentiaalisista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (SOVA) potentiaalisista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista

Hankkeen kuvaus

Suomen talousvyöhyke on kansainvälistä merialuetta, jota Suomi voi hyödyntää esimerkiksi merituulivoimaan. Valtioneuvosto voi tehdä päätöksen Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevan alueen osoittamisesta tuulienergian hyödyntämistä koskevaan käyttöön, sen kilpailuttamisesta ja alueen hyödyntämistä koskevista ehdoista. Valtioneuvosto tekee päätöksen työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Päätöstä valmisteleva työ- ja elinkeinoministeriö on tilannut SOVA-arvioinnin päätösluonnokselle. Arviointi toteutetaan vuoden 2025 aikana. Arviointiprosessissa toteutetaan kaksi kuulemiskierrosta. Nyt toteutettavassa ensimmäisessä vaiheessa on kyseessä ympäristöarvioinnin suunnittelusta ja ympäristöselostuksen valmistelusta kuuleminen. Tässä vaiheessa on mahdollisuus esittää mielipiteitä arviointisuunnitelmasta. Toisessa vaiheessa, arviolta syksyllä 2025, järjestetään kuuleminen varsinaisesta valmiista ympäristöselostuksesta.

Arviointisuunnitelmassa on esitetty tarkasteltavat kolme toteutusvaihtoehtoa, jotka ovat käytännössä skenaarioanalyyskejä. Maksimivaikutusten skenaario (VE2) kuvaa tilannetta, jossa merituulivoimahankkeita toteutetaan jokaisella neljällä tarkasteluun valitulla alueella. Alueet ovat Selkämeri länsi, Selkämeri itä, Perämeri etelä ja Perämeri pohjoinen. Osittaisen toteuttamisen skenaario (VE1) kuvaa tilannetta, jossa merituulivoimahankkeita toteutetaan vain alueilla Perämeri pohjoinen ja Selkämeri länsi. Tähän skenaarioon alueet on valittu siten, että skenaarion avulla saa arvioiduksi mahdollisimman erilaisia vaikutuksia ja vaikutuspolkuja. Ympäristöarvioinnin nollavaihtoehdossa (VE0: Ei merituulivoimaa talousvyöhykkeellä -skenaario) päätöstä ei lainkaan

toimeenpantaisi tai otettaisi käyttöön eli talousvyöhykkeen merituulivoima-alueita ei kilpailutettaisi tai investointeja ei toteutettaisi.

Arviointisuunnitelmassa on myös tunnistettu merituulivoiman vaikutustapoja ja -polkuja. Aineistossa mainitaan, että SOVA-menettely on luonteeltaan olemassa olevaan ympäristötietoon perustuva ennakoarviointi, jossa vaikutukset tunnistetaan luettelomaisesti ja arvioidaan yleispiirteisesti. Kunkin merituulivoimahankkeen tarkemmat vaikutukset mainitaan selvitettävän myöhemmin. Merkittävimmät vaikutuspolut tunnistetaan vaiheittain, joita ovat esiselvitykset ja suunnittelu, rakentaminen, tuotanto ja ylläpito sekä purkaminen. SOVA-arvioinnin osana kerrotaan arvioitavan päätösluonnoksen vaikutukset muun muassa luonnon monimuotoisuuteen, eliöstöön, kasvillisuuteen, veteen, maaperään, ilmaan ja ilmastotekijöihin, väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maisemaan, yhdyskuntarakenteeseen ja rakennettuun ympäristöön, aineelliseen omaisuuteen, kulttuuriperintöön, luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä näiden tekijöiden välisiin suhteisiin.

### Lapin liiton viraston näkemys

Lapin liitto kiittää mahdollisuudesta lausua arviointisuunnitelmasta SOVA-arvioinnin varhaisessa vaiheessa. Lapin liitto vastaa alueellaan maakuntakaavoituksesta ja yhdessä muiden rannikon maakuntien kanssa merialuesuunnittelusta pohjoisen suunnittelualueen (Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri) osalta. Suomen merialuesuunnitelma 2030 on ollut voimassa 15.12.2020 lähtien. Merialuesuunnitelma on yhdessä sidosryhmien kanssa muodostettu strateginen näkemys merialueen kestävästä käytöstä ja meriympäristön hyvän tilan tukemisesta ja siinä käsitellään myös merellistä energiantuotantoa. Toimintaympäristössä tapahtuneiden suurten muutosten myötä merialuesuunnitelman tarkistaminen on tullut ajankohtaiseksi. Tavoitteena on tarkistaa merialuesuunnitelma vuosien 2024-2027 aikana. Nyt käynnistynyt talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden ympäristövaikutusten arviointiprosessi antanee tukea ja taustatietoa myös merialuesuunnitelman päivitystyöhön. Arviointisuunnitelmassa ei ole avattu vaihtoehtotarkasteluihin valittujen alueiden ominaispiirteitä tai valintaperusteita. Perustelut ja ominaispiirteet olisi hyvä avata osana ympäristöselostusta. Olisi myös ympäristöarvioinnin prosessille eduksi, jos tarkastelussa huomioitaisiin valittujen alueiden suhde merialuesuunnitelmaan ja merellisiin toimialoihin. Lisäksi Lapin liitto pitäisi hyvänä, että Varsinais-Suomen liitossa toimiva Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä otetaan huomioon jakelussa ja että sille toimitetaan tiedoksi asiaankuuluvat lausuntopyyntö ja muut keskeiset asiakirjat.

Lapin liitto pitää hyvänä, että ympäristöarvioinnissa ollaan huomioimassa merituulivoiman tuotantoalueiden lisäksi energiantuotannon vaatimia sähkönsiirtoyhteyksiä maalle. Vaikutukset magneettisesti herkkiin kalalajeihin, kuten ankeriaisiin, on tunnistettu osana merituulivoiman tuotanto ja ylläpito -vaiheen vaikutuspolkuja. Lapin liitto pyytää huomioimaan Tornionjoen vaelluskalan korostuneen herkkyyden mahdollisten vaikutusten kohteena. Vaelluskala on merkittävä osa Torniojokilaakson identiteettiä. Vaelluskalalla, erityisesti lohella, on suuri ekologinen, kulttuurinen ja taloudellinen merkitys Torniojokilaaksossa ja Perämerellä sekä laajemmin Itämerellä. Lapin liiton näkemyksen mukaan vaelluskalan nousua Tornionjokeen ei saa vaarantaa. Lisäksi

pyydetään huomioitavan, että Torniojokilaakson siian lippoamisperinteelle ollaan hakemassa UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön statusta.

Lapin liitto muistuttaa, että vaelluskalakantojen elvyttämistyö ei rajoitu Tornionjokeen. Simojoki on osa Natura 2000 -verkostoa, ja sillä on merkittävä merkitys Perämeren vaelluskalakannoille. Lisäksi Kemijoella on suunnitteilla mittavia panostuksia vaelluskalakantojen elvyttämiseksi, muun muassa kalatiehankkeiden ja istutusten muodossa. Pohjanlahdelle suunniteltavan merituulivoiman ja siihen liittyvän sähkösiirron vaikutukset näihin jokiin nouseviin kalakantoihin voivat ulottua laajasti Perämeren alueelle ja ovat siten erityisen tärkeä arvioinnin kohde.

Lapin liitto muistuttaa myös, että merituulivoiman ja voimansiirron vaikutukset vaelluskalakantoihin, vaelluskalojen syönnös- ja kutuvaellukseen, ovat tällä hetkellä puutteellisesti tunnetut ja vaikutusten selvittämiseen ja mahdollisten lievennystapojen tutkimiseen tulisi varata resursseja.

Arviointisuunnitelmassa tunnistetaan, että merituulivoimalahankkeiden osalta yhteisvaikutusten arviointi on myös tärkeässä asemassa johtuen hankkeiden suuresta koosta ja Pohjanlahdelle kaikkiaan suunniteltujen merituulivoimalahankkeiden suuresta määrästä johtuen. Lapin liitto pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arvioinnissa huomioidaan skenaarioiden mahdolliset yhteisvaikutukset Suomen aluevesillä toimivien ja suunniteltujen sekä Ruotsin aluevesillä sekä talousvyöhykkeellä toimivien ja suunniteltujen merituulivoimalahankkeiden sekä näiden sähkösiirron kanssa.

Lapin liitto pyytää huomioimaan, että talvimerenkululla on korostunutta alueellista merkitystä Lapissa ja myös laajemmalla alueella Suomessa. Merenkulun edellytykset satamiseen ja väylineen ovat äärimmäisen tärkeitä mm. saavutettavuuden, turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Lapin liitto katsoo, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida merituulivoiman vaikutukset jäänmuodostukseen ja talvimerenkulkuun osana tuotanto- ja ylläpitovaiheen vaikutuspolkuja erityisesti Perämerellä ja Merenkurkun alueella.

Lapin liiton virastolla ei ole muuta huomautettavaa arviointisuunnitelmasta.

LAPIN LIITTO

Peuraniemi Minttu  
Lapin liitto